

Sygn. akt V CZ 34/16

## **POSTANOWIENIE**

Dnia 27 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. S.i M. S.

przeciwko "K. Kancelarii Prawa Gospodarczego" spółce komandytowej

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 lipca 2016 r.,

zażalenia powodów na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 14 marca 2016 r.,

**1. oddala zażalenie,**

**2. zasądza od powodów na rzecz pozwanej kwotę 1800 zł (tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.**

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 marca 2016 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powodów od wyroku tego Sądu z dnia 18 listopada 2015 r.

Stwierdził, że postanowieniem z dnia 12 lutego 2016 r. powodowie zostali zwolnieni od opłaty od skargi kasacyjnej w części przekraczającej kwotę 5000 zł, a dalej idący wniosek o zwolnienie od kosztów został oddalony. W świetle ustaleń zawartych w uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 30 września 2014 r., które zachowały aktualność, uzasadnione jest udzielenie powodom tylko częściowego zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, tym bardziej że w postępowaniu kasacyjnym dopuszczalne jest stosowanie większego rygoryzmu przy realizacji obowiązku wnoszenia opłat sądowych.

Odpis postanowienia z dnia 12 lutego 2016 r. został doręczony pełnomocnikowi powodów w dniu 18 lutego 2016 r., wobec czego termin do wniesienia opłaty upływał z dniem 25 lutego 2016 r. Ze względu na to, że należna opłata sądowa nie została wniesiona, skarga kasacyjna – zgodnie z art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. w związku z art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 623 ze zm.; obecnie: Dz.U. z 2016 r., poz. 623 - dalej: „u.k.s.c.”) - podlega odrzuceniu.

W zażaleniu na postanowienie odrzucające skargę kasacyjną powodowie wniesli o rozpoznanie na podstawie art. 380 w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 i 398<sup>21</sup> k.p.c. również postanowienia z dnia 12 lutego 2016 r. w części oddalającej wniosek o zwolnienie od kosztów, uchylenie zaskarżonego postanowienia, uwzględnienie wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej w całości i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zarzucili naruszenie art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. w związku z art. 102 ust. 1 u.k.s.c. przez błędną ocenę oświadczeń i dowodów w postaci zestawienia wydatków, prowadzącą do niezgodnego z doświadczeniem życiowym ustalenia możliwości poniesienia przez nich opłaty od skargi kasacyjnej w kwocie przekraczającej 5000 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W uzasadnieniu wniosku o rozpoznanie na podstawie art. 380 w związku z art. 398<sup>21</sup> i 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. postanowienia z dnia 12 lutego 2016 r. skarżący zarzucili, że Sąd Apelacyjny dokonał błędnej oceny ich sytuacji majątkowej, wskutek czego doszedł do niezgodnego z doświadczeniem życiowym wniosku, iż są w stanie bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny ponieść część opłaty od skargi kasacyjnej, przekraczającą kwotę 5 000 zł. Podkreślili, że są rolnikami, których dochody są zmienne i uzależnione od takich czynników, jak warunki atmosferyczne i popyt na płody rolne oraz że uprawa płodów rolnych generuje wysokie koszty, a przynosi dochody tylko raz w roku po zbiorze upraw i to w niepewnej wysokości. W 2015 r. zysk, jaki osiągnęli z prowadzenia gospodarstwa wyniósł jedynie kwotę 25 347,34 zł. Poważnym obciążeniem ich budżetu są przy tym raty kredytowe, które muszą spłacać pod groźbą wszczęcia egzekucji.

Odnosząc się do zarzutów skarżących, trzeba przypomnieć, że zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, w którego wyniku, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny (art. 102 ust. 1 u.k.s.c.). Jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część kosztów sądowych, sąd może zwolnić ją od tych kosztów w części. Strona częściowo zwolniona od kosztów sądowych obowiązana jest uiścić opłaty oraz ponieść wydatki w takiej wysokości, jaka nie jest objęta zwolnieniem przyznany przez sąd (art. 101 ust. 1 i 3 u.k.s.c.).

Sąd Najwyższy niejednokrotnie podkreślał, że zwolnienie od kosztów sądowych powinno być przyznawane w sytuacjach wyjątkowych oraz że instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które ze względu na szczególnie trudną sytuację materialną nie mogą ponieść tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc powinien więc w każdym wypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach do granic zabezpieczenia środków utrzymania dla siebie i rodziny. Dopiero gdy poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające może zwrócić się o pomoc państwa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2010 r., II PZ 2/10, nie publ., z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CZ 7/12, nie publ., z dnia 17 maja 2012 r., I CZ 55/12, nie publ., z dnia

14 stycznia 2016 r., IV CZ 72/15, nie publ. i z dnia 16 marca 2016 r., IV CZ 102/15, nie publ.).

Udzielając skarżącym częściowego zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, Sąd Apelacyjny uwzględnił, że skarżący prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, mają na utrzymaniu małoletniego syna i utrzymują się przede wszystkim z wynagrodzenia za pracę, a ponadto prowadzą gospodarstwo rolne o obszarze 28,95 ha. Posiadają zabudowaną działkę siedliskową o wartości około 868 500 zł, majątek ruchomy w postaci samochodów marki Opel Vectra rok produkcji 2000 i Opel Corsa rok produkcji 2009, kombajnu ziemniaczanego rok produkcji 2011, pługa AKPIL rok produkcji 2011, agregatu uprawowego WICHER rok produkcji 2009 oraz agregatu ścierniskowego AJAXS rok produkcji 2000.

Skarżący od początku procesu korzystali z częściowego zwolnienia od kosztów sądowych, postanowieniem z dnia 30 września 2014 r. Sąd pierwszej instancji zwolnił ich bowiem od kosztów sądowych w części przekraczającej kwotę 5 000 zł z tytułu opłaty od pozwu, a następnie od apelacji i w takim samym zakresie zostało im przyznane zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej.

Nie można podzielić poglądu skarżących, że Sąd Apelacyjny, udzielając częściowego tylko zwolnienia od kosztów sądowych, naruszył art. 102 ust. 1 u.k.s.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>14</sup> w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. oddalił zażalenie i orzekł o kosztach postępowania zażaleniowego zgodnie z art. 98 i 99 w związku z art. 391 § 1, 398<sup>21</sup> i 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. oraz w związku z § 6 pkt 6 i § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm. w związku z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

jw

kc